

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ
ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Андрій Віндюк¹, Євгенія Захаріна²

¹Національний університет «Запорізька політехніка»

²Класичний приватний університет

Анотація. Розглядається соціально-економічне значення для держави розвитку зеленого туризму. Визначено особливості розвитку туристичної діяльності в сільській місцевості. Вказано на недостатність законодавчо-нормативного забезпечення розвитку сільського туризму. Зазначено шляхи співпраці громадських організацій і органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: зелений туризм, сільська місцевість, Україна.

Abstract. The problem of socio-economic importance of green tourism development for the state is considered. The features of the development of tourist activity in rural areas are identified. The lack of legislative and regulatory support for the development of rural tourism is indicated. The ways of cooperation between public organizations and local self-government bodies are outlined.

Key words: green tourism, countryside, Ukraine.

Постановка проблеми. Україна, обравши своїм стратегічним курсом інтеграцію до структур Європейського Союзу, прийняла виклик часу щодо прискореного реформування різних сфер соціально-політичного і економічного життя країни, зокрема, сфери послуг туризму, трансформуючи її до стандартів ЄС. Світовий досвід прогресивного господарювання надає туризму одне з перших місць серед інших галузей економіки за обсягами експорту товарів та послуг. За даними Всесвітньої туристичної організації, у понад 40 державах світу туризм став основним джерелом наповнення бюджету, а у 70 країнах – однією з трьох основних статей [1]. Сьогоднішній міський турист надає перевагу активному відпочинку в місцях з екологічно чистим навколишнім середовищем, а також шукає можливостей культурного збагачення, самоосвіти. Для задоволення таких потреб Україна має надзвичайно великі туристично-рекреаційні можливості. Майже п'ятнадцять відсотків території – це курорти, зони відпочинку, гірські та приморські ландшафти, придніпровські зелені зони де прекрасне здорове повітря, чисті ріки, гори, місцевості, де збережені національні традиції, фольклор, музеї, церкви та інші прекрасні архітектурні пам'ятки. Історично склалися більше 500 населених пунктів, які мають унікальну історико-культурну спадщину. Охороняється державою близько 30 національних і регіональних парків та садиб відомих

діячів української культури. Визначними є лікувальні ресурси – більш ніж 400 джерел мінеральних вод та понад 100 родовищ цілющих грязей, велика кількість яких є унікальними не тільки для України, але й для Європи [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток зеленого туризму в Україні підтримується спеціальними програмами Міжнародного фонду «Відродження», фонду «Євразія», Європейської федерації сільського зеленого туризму «EUROGITES» та іншими. Але цього недостатньо, щоб зелений туризм в Україні відіграв роль каталізатора розвитку багатьох галузей економіки (сільське господарство, транспорт, зв'язок, торгівля, будівництво тощо), став провідним чинником стабільного і динамічного збільшення надходжень до бюджету. Необхідно передусім здійснити законодавчо-нормативне врегулювання основ його функціонування. Нині тільки окремі аспекти діяльності зеленого туризму регулюються Законами України «Про туризм» [3], «Про особисте селянське господарство» [2].

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України на 2017 рік на території нашої країни є 1590 сільських садиб, готових приймати гостей і надавати різні послуги в галузі сільського туризму.

Виклад основного матеріалу. Не дивлячись на те, що зелений туризм далеко не нове явище, науковий інтерес до нього в Україні виник лише в останні десятиліття. Це обумовлено тим, що гостро постала проблема занепаду села і внаслідок з'явилась необхідність розробити програми для повернення працездатного населення в села. Ще однією причиною стала криза в сільському господарстві, яка особливо торкнулась малих фермерських володінь. Як результат, виникла ідея впровадження європейського досвіду диверсифікації роботи фермерських господарств, а саме залучення туристів в гостьові будинки на фермах.

Мета дослідження – визначити перспективи подальшого розвитку зеленого туризму в Україні.

Було використано такі методи дослідження: порівняння, аналіз літературних джерел та Інтернет ресурсів (при розгляді стану та перспектив розвитку сільського відпочинку), узагальнення.

Сьогодні український ринок здатний приймати і обслуговувати близько 150 тис. туристів у сільській місцевості (потенціал європейського ринку оцінюється в 2 млн ліжок – місяць). За наявності значного потенціалу, структурних змін сільської місцевості, необхідних передумов, сучасний стан форм і методів організування зеленого туризму в Україні не дає змоги отримувати відповідні економічні вигоди, що потребує вивчення прогресивного досвіду, виявлення тенденцій і проблем, розроблення заходів і програм його ефективного розвитку [1].

Результати виконаного аналізу досвіду організації зеленого туризму в країні доводять, що найбільшого розповсюдження він отримує в еколо-

гічних зонах з наявністю річок, лісових масивів, морського узбережжя, озер і водойму. Карпати сьогодні є пріоритетним регіоном зеленого туризму в Україні. Особливо інтенсивно зелений туризм розвивається на заході країни, а саме в Івано-Франківській, Закарпатській і Львівській областях. Так, у Львівській обл. налічується 500 садіб зеленого туризму, які розташовані поблизу чудодійних джерел мінеральних вод, мальовничих краєвидів Карпат, давніх городищ і замків, музеїв, церков тощо. Збільшується кількість «зелених садіб» у Чернівецькій та Волинській областях. Поступово такі садиби з'являються в центральній та східній частинах України [4].

Необхідно зазначити, що сучасний стан розвитку зеленого туризму в Україні не забезпечує належних умов для реалізації наведених переваг. Основною проблемою, яка гальмує розвиток зеленого туризму, є відсутність законодавчо-нормативного забезпечення такого виду діяльності. За наявності осередків сприяння розвитку зеленого туризму їхні зусилля роз'єднані. Для створення туристичного ланцюга необхідне налагодження співпраці громадських організацій і органів місцевого самоврядування.

Великими перешкодами на шляху розвитку туристичної діяльності в сільській місцевості традиційно для України вважаються транспортна віддаленість осередків відпочинку, стан доріг, рекреаційна необлаштованість (невідповідність запитам сучасного туриста). Сьогодні зусиллями регіональних і місцевих органів влади здійснюється оновлення комунікаційної інфраструктури, наближення стандартів сільської гостинності до загальноприйнятних у сфері сервісного обслуговування. Негативний вплив на розвиток зеленого туризму спричиняє незадовільний стан пам'яток культурної спадщини, що потребує владної підтримки їхнього реставрування та відродження [6].

Висновки. Підводячи підсумок можна сказати, що Україна має значні потенційні можливості динамічного розвитку туристичної індустрії й відповідної інтеграції у світовий туристичний простір. Зважаючи на місце і роль зеленого туризму в житті суспільства держава повинна проголосити його одним із пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки, сприяти створенню організаційно-правових та економічних засад становлення зеленого туризму як високорентабельної галузі економіки, сприяти залученню міжнародного досвіду.

Подальше вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду організації зеленого туризму забезпечить виявлення проблем, розроблення заходів щодо їхнього вирішення та ефективного розвитку цього виду діяльності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.ukrstat.gov.ua>>

2. Про особисте селянське господарство : Закон України від 15 травня 2003 року № 742-IV // Відомості Верховної Ради України.– 2003.– № 29.– С. 232.

3. Про туризм : Закон України від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України.– 1995.– № 31.– С. 241.

4. Биркович В. І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України / В. І. Биркович // Стратегічні пріоритети : зб.– 2008.– № 1(6).– С. 138–143.

5. Регіонологія туризму. Науково методичне видання / за ред. Д. М. Стеценка.– Київ, 2004.– 218 с.

6. Цвид Н. В. Зелений туризм як найбільш перспективний і екологічно безпечний аспект розвитку приватного підприємництва на Волині // Вісник.– Харків, 2003.– Вип. 1–2 (3–4).– С. 216–221.